

Valencians a la 132 Brigada Mixta

La 132 Brigada Mixta també era comandada per oficials valencians, tals com el major Pla, segon cap de la unitat, i el capità de sapadors, Josep Sanchis.

Entre els centenars de catalans que lluitaren en la 132 Brigada Mixta, també hi havia valencians. En l'Associació d'Ex-combatents de la República de Barcelona, els recorden molt bé. "Eren el major Pla, el capità Sanchis, el sergent Climent...", evoca un ex-oficial de l'exèrcit republicà. Segons aquests veterans, eren sis, si més no, els oficials valencians que tingueren sota les seues ordres tropes de la 132 Brigada Mixta. Foren el major Andrònic Pla Montesinos, el capità de sapadors Josep Sanchis Martínez, els tinentes d'infanteria Benet Fuster Ballester i Francesc Soler Soler, i els sergents d'infanteria Josep Ferrer Rigual i Antoni Climent Mas.

Trobar-ne el rastre no ha estat fàcil i, en alguns casos, la feina s'ha fet feixuga per manca de pistes de tota mena sobre aquests sis militars valencians. Un dels documents que ha aclarit més coses sobre ells ha estat el Diari Oficial del Ministeri de Defensa del govern de la República, que fa constar la seua condició de militars professionals o de milicians i els ascensos rebuts per aquest motiu.

Segons l'Associació de Veterans de l'Exèrcit de la República de València, aquests militars no apareixen en els seus arxius ni cap dels seus afiliats els coneix. "Ara per ara és impossible trobar-los. Només es pot saber que dos d'ells, el major Pla Montesinos i el capità d'enginyers Sanchis Martínez, pertangueren a l'escala professional de l'exèrcit de la República. La resta foren oficials de milícies i no tenim constància oficial dels ascensos. És quasi impossible reconstruir la seua vida amb aquestes dades", afirma Rafael Pellicer, tresorer i membre d'aquesta Associació de Veterans de València.

posposar el servei. Als vint-i-set anys es va incorporar a l'exèrcit, concretament el 25 de febrer de 1920. Pel que es veu s'hi va anar reenganxant fins a una data no concretada dels anys 30, quan va demanar de passar a la reserva amb el grau de brigada. En el Diari Oficial del Ministeri de Defensa de l'1 de desembre del 1936 consta el seu reingrés en l'exèrcit professional republicà amb el mateix grau, que molt aviat havia de canviar pel de tinent.

Segons les investigacions que ha realitzat EL TEMPS, el major era mestre d'escola a Lleida el 1936. En el moment de la sedició franquista del 18 de juliol passava les vacances al País Valencià, perquè havia demanat el reintegrament als batallons de l'Exèrcit Voluntari d'Albacete en qualitat de brigada, tal com figura en el número 70 del Diari Oficial del Ministeri de Defensa de la República del 1937. Pla va arribar a la 132 Brigada Mixta per reforçar-la, com havien fet milers de soldats que pertanyien als batallons de voluntaris que s'organitzaren al començament de la guerra. "Els homes formats en els batallons de voluntaris suplien les baixes de les brigades que es produïen en el front. És probable que el major Pla Montesinos anara a la 132 Brigada Mixta al front d'Aragó per aquest motiu", diu Rafael Pellicer. La condició d'ex-militar professional de l'exèrcit de la República féu que ràpidament el

El major Andrònic Pla fou un dels pocs caps militars professionals que estigueren al capdavant de la 132 Brigada Mixta.

Un militar professional valencià en la 132 Brigada Mixta

El militar valencià més important de la 132 Brigada Mixta pel seu grau era el major Andrònic Pla Montesinos, que havia nascut a Castelló de la Plana (Plana Alta) el 2 de setembre de 1893. Pla va estudiar de mestre d'escola a València i, per aquest motiu, va anar demanant pròrrogues per tal de

ARXIU JOSEP HUGUET

posaren al capdavant d'un batalló de la brigada, el 525. El major hi va fer una meteòrica carrera militar. Tingué quatre ascensos en dos anys: brigada, alferes i tinent el 1937, i capità i major el 1938. En absència de Blàvia, Pla actuava de comandant accidental de la brigada. El caòtic final de la guerra civil féu desaparèixer el rastre del major Pla. No se sap si va anar, com milers de civils i d'oficials republicans, al port d'Alacant a l'espera d'un vaixell miraculós que el traguera de la terrible repressió que l'esperava per haver lluitat en el costat del govern legítim de la República. "No va anar al port d'Alacant, ni al camp d'Albatera. Segurament que el feren presoner a València.", afirma Manuel Vidaurràzaga recordant el final d'un d'aquests caps valencians de la 132 Brigada Mixta.

Desapareguts en combat

Un altre dels oficials valencians

La història escrita pels qui guanyaren la guerra ha esborrat totes les pistes dels sis oficials valencians de la 132 Brigada Mixta.

importants de la 132 Brigada Mixta fou el capità de sapadors Josep Sanchis Martínez. El capità d'enginyers va començar la guerra a les milícies, on va assolir, el setembre del 1937, el grau de sergent. Però la seua carrera militar va ser com la del major Pla: meteòrica. De sergent va ascendir ràpidament fins a arribar al grau de capità, per més que no n'hi haja constància en el Diari Oficial. Sanchis pertanyia a l'ú-

nica companyia d'enginyers que tenien els homes de Blàvia. La seua feina al front no era gens agradable: els sapadors treballaven de nit fortificant posicions i descansaven de dia. Sanchis tenia molta facilitat per a fortificar perquè havia estat una espècie d'aparellador en la vida civil. L'ex-combatent Manuel Vidaurràzaga recorda del capità Sanchis "el seu aspecte de llaurador, sempre parlant en valencià. Era inconfusible". Segons diverses fonts, va caure presoner a Atzeneta l'any 1939.

El batalló 527 tenia quatre valencians en els llocs de comandament. Dos sergents d'infanteria, Antoni Climent Mas i Josep Ferrer Rigual, i dos tinentes, Benet Fuster Ballester i Francesc Soler Soler. El sergent Climent i el tinent Soler desaparegueren els últims dies de la guerra, quan els combats es feien dins les comarques del País Valencià. Dels altres dos oficials, la història dels vencedors de la guerra civil espanyola n'ha esborrat el rastre.

La ciutat de València, durant la guerra. D'ací partiren molts milicians vers el front, alguns d'ells destinats a la 132 Brigada Mixta.